

*Till Stockholms Hamn AB:s styrelse och
Kapellskärs Hamn AB: s styrelse*

Om- och tillbyggnad av Kapellskärs hamn; Genomförandebeslut

Bakgrund

Kapellskärs hamn är en strategiskt viktig hamn för Stockholmsregionen. Den ligger c:a 90 km norr om Stockholm och är ur sjösäkerhetssynpunkt en enkel och säker hamn att angöra. Genom sin korta inseglingsled och sina goda vägförbindelser är Kapellskär en väsentlig hamn för effektiva godstransporter till och från Finland, Ryssland och Estland. Hamnen har daglig färjetrafik till Finland, Åland och Estland med såväl passagerare som rorofrakt (rullande gods).

Med den utveckling som äger rum i Östeuropa samt hamnen Kapellskärs geografiska placering finns det goda förutsättningar för hamnen att möta marknadens behov och öppna fler färjeförbindelser med Östeuropa. Från Kapellskär kan fartygen nå destinationer som Åbo, Nådendal, Hangö, Helsingfors, Mariehamn, Tallin, Paldiski och Ösel på under 11 timmar. Detta innebär att rederier i en transportlösning kan ha samma avgångstid varje dygn för båda hamnarna på respektive sida om Östersjön vilket innebär en mycket effektiv användning av fartygen. Man kan även nå hamnarna i St. Petersburg, Ventspils och Riga inom ett dygn.

Ägarförhållanden mm

Verksamheten vid Kapellskärs hamn bedrivs i hamnbolaget Kapellskärs Hamn AB som genom ett avtal med Stockholms Hamn AB har nyttjanderätt till de markområden som används för hamnverksamheten. Bolaget ägs till 91 % av Stockholms Hamn AB och 9 % av Norrtälje kommun. Ägarförhållandena i bolaget regleras i ett konsortialavtal från 1991 som upprättades i samband med köp av aktier i dåvarande Roslagshamn AB, senare namnändrat till Kapellskärs Hamn AB. De investeringar för inom hamnområdet som genom åren gjorts har finansierats av Kapellskärs Hamn AB.

Sedan 2007 har överskott ackumulerats i bolaget och ingen utdelning har gjorts till ägarna. Resultatutvecklingen i bolaget har från 2007 varit mycket positiv varför bolagets egna

kapital vid ingången till 2013 uppgår till ca 131 Mkr. Bolaget bedöms dock behöva kapitaltillskott för att genomföra planerad investering. Se vidare under rubriken kapitaltillskott etc nedan.

Nuläge

Förhållandena i den befintliga hamnen gör att man sedan flera år tillbaka har brist på kajplatser och därför inte kan inte möta marknadens behov från såväl befintliga som presumtiva rederikunder. Då fartygens storlek ökat och fortsätter att öka uppfyller inte den befintliga hamnen med sin nuvarande utformning dagens, och än mindre framtidens krav på en modern hamnanläggning. Rådande förhållande kan sammanfattas i följande punkter:

- Hamnen har idag fyra färjelägen. Två av dem är för korta i förhållande till de flesta av dagens fartyg. Ett av dem så kort att det inte alls kan användas. De två andra färjelägena är 200 m långa, men även de bedöms i vissa fall för trånga för dagens trafik.
- Djupet i hamnområdet är inte tillräckligt för de fartyg som förväntas trafikera hamnen.
- Ett mindre grund nära inloppet till hamnen utgör en viss risk för påsegling och behöver därför tas bort
- Hamnen saknar ”gatefunktion” för kontroll av fordon till och från hamnområdet. Hamnplanen behöver också utökas för att ge möjlighet till effektivare trafiklösningar.
- Nya regler innebär att det från 1 januari 2016 blir förbjudet för nya passagerarfartyg att släppa ut svart- och gråvatten i Östersjön. Från den 1 januari 2018 gäller detta även befintliga passagerarfartyg. Hamnen i Kapellskär kan idag inte ta emot svart- och gråvatten. Ett arbete pågår redan med att ansluta befintliga lägen.
- För att kunna försörja hamnen med el, som innebär att fartyg kan erbjudas anslutning till landel, kommer nätägaren Vattenfall att förstärka elnätet till hamnen under 2013. Som ett första led i denna process har Hamnen låtit bygga en ny högspänningsstation i hamnområdet. Fortsatt utbyggnad av nätet behöver göras.

Om- och utbyggnadsbehov

Östersjön är en del av SECA området (SOx Emission Control Areas) där det så kallade svaveldirektivet gäller från 1 januari 2015. Direktivet innebär att den högsta tillåtna svavelhalten i fartygsbränsle inom SECA området sänks till högst 0,1 %. Den omfördelning i transportsystemen som detta förväntas ge, bedöms gynna trafik över hamnen i Kapellskär, som är den svenska hamn som medger den kortast möjliga överfart till Finland och Estland.

I april 2012 överlämnade Trafikverket sin utredning ”Transportsystemets behov av kapacitetshöjande åtgärder – förslag på lösningar till år 2025 och utblick mot år 2050” (den s k kapacitetsutredningen) till infrastrukturministern. Några slutsatser som kan utläsas från utredningen och som är av betydelse för sjöfarten och hamnarna är att:

- godstransporterna förväntas öka med 60 % till 2050
- godstransporterna till sjöss förväntas öka med 77 % under samma tid
- handeln med östra Europa, Ryssland och fjärran östern kommer att öka
- trycket på hamnarna i Östersjön ökar

Eftersom stor andel av godset i öst- västlig riktning går över hamnen i Kapellskär förväntas detta medföra ökade trafikvolymer.

Skälen för om- och utbyggnaden av hamnen i Kapellskär kan sammanfattas i följande i följande punkter:

- Modernisera och effektivisera hamnen
- Förbättra miljö och säkerhet i hamnen
- Möta marknadens behov av befintliga och framtida volymer samt fartygsstorlekar
- Fortsätta att avlasta hamnarna i Stockholm som godshamn

Planerad om- och tillbyggnad

I syfte att möta behovet av en modernisering och utveckling av hamnen planeras följande åtgärder:

Sjöarbeten:

- Anläggande av en ny pir med två färjelägen i hamnens södra del inklusive anläggande av ny lotshamn
- Rivning av gamla anläggningar inkl Sjöfartsverkets vågbrytare
- Utfyllnad av vik i hamnens södra del
- Fördjupning av hamnbassängen, inklusive sprängning och schaktning av grund norr om Kapellskäret
- Tipping muddermassor till havs

Landarbeten:

- Utökning och ombyggnad av hamnplanen mot norr och väster
- Bygga ”gate-funktion” och byggnader för tullens och polisens arbete
- Bygga och förbereda försörjningssystem färskvattenförsörjning, mottagning av svart- och gråvatten samt elanslutning av ineliggande fartyg

Planeringen för flyttningen av lotshamnen har skett i samråd med Sjöfartsverket. Ett särskilt avtal har träffats mellan Sjöfartsverket, Stockholms Hamn AB och Kapellskärs Hamn AB ”gällande om- och tillbyggnad av Sjöfartsverkets hamn i Kapellskär m.m.” Genom avtalet ges Hamnen rådighet att genomföra delar av projektet på Sjöfartsverkets

fastighet. Avtalet reglerar kostnadsfördelningen mellan Sjöfartsverket och Hamnen för den nya lotshamnen. I avtalet finns också ett förslag till framtida fastighetsreglering som följd av projektet.

Miljötillstånd

Kapellskärs Hamn AB har sedan november 2007 tillstånd att bedriva hamnverksamhet i Kapellskär i enlighet med en dom meddelad av Miljööverdomstolen. Domen innebär att mängden gods inte får överstiga 6,5 miljoner ton gods per år och antalet fartygspassagerare inte överstiga 3,5 miljoner passagerare per år. De senaste åren har hanterade godsvolymer varit ca 2,6 miljoner ton och antalet passagerare ca 0,9 miljoner.

För att genomföra föreslagna utbyggnader och förändringar av hamnen har Kapellskärs Hamn AB ansökt om tillstånd för byggande i vatten (s.k. vattenverksamhet) enligt kap. 11 i miljöbalken. I maj 2012 gav Mark- och miljödomstolen bolaget tillstånd till ändring av hamnverksamheten och att genomföra föreslagna arbeten i enlighet med Hamnens ansökan.

Domen överklagades till Mark- och Miljööverdomstolen, som i januari 2013 meddelade att man inte ger prövningstillstånd. Domen vann laga kraft den 1 mars 2013.

Tidigare beslut i ärendet

Inriktningsbeslut gällande om- och tillbyggnad av Kapellskärs hamn har tagits i:

- Stockholms kommunfullmäktige den 26 november 2012
- Styrelsen för Stockholms Stadshus AB (koncernstyrelsen) den 16 oktober 2012
- Styrelsen för Stockholms Hamn AB den 4 september 2012
- Styrelsen för Kapellskärs Hamn AB den 4 september 2012

Protokollsutdrag avseende respektive styrelsebeslut bifogas.

Organisation, tider, genomförande mm

Projektet kommer att genomföras som ett sammanhållet projekt lett av en projektchef anställd av Stockholms Hamn AB. Förberedelsearbeten inför byggstart pågår. I det arbetet ingår fortsatt bearbetning av projektet och framtagande av handlingar för att genomföra förestående entreprenadupphandlingar.

Arbetena uppdelas i några större block för ett effektivt genomförande.

Muddringsarbetena är tidskritiska då de enligt miljötillståndet endast får genomföras under vintersäsongen (oktober – april). Byggstart planeras ske hösten 2013.

Genomförandetiden för projektet bedöms till ca 2,5 år vilket innebär att de nya hamndelarna kommer att kunna tas i drift under 2016.

Kostnads kalkyl

Efter fortsatt genomarbetning av projektet och uppräknings till 2013 års prisnivå, uppgår den kalkylerade kostnaden för projektet till 677 Mkr. Tidigare inriktningsbeslut redovisar en kostnadsnivå på 690 Mkr i 2012 års värde. Projektet har före detta genomförandebeslut upparbetat 14 Mkr. På grund av projektets projekteringsstatus har budgeten tillförts en projektrisk på ca 10 %. Den totala projektbudgeten för genomförandebeslutet kommer därmed att uppgå till 745 Mkr.

Kostnaderna enligt projektkalkylen fördelas grovt på följande poster:

Beställarens arbeten	85 Mkr
Förberedande arbeten	37 Mkr
Ny Pir K1/ K2	250 Mkr
Ombyggnad av befintlig Pir K3	25 Mkr
Ny Lotshamn	37 Mkr
Muddring av hamnbassäng	53 Mkr
Hamnytor, Logistik och Försörjningssystem	190 Mkr
Risk 10 %	68 Mkr
Total budget (2013-06)	745 Mkr

Omräknat till löpande penningvärde under projektgenomförandet innebär detta en total projektram på ca 790 Mkr

Enligt avtalet med Sjöfartsverket ska Hamnen svara för de kostnader som är en följd av att nuvarande lotshamn måste flyttas för att ge plats åt utbyggnaden av Kapellskärs Hamn. En eventuell uppgradering av lotshamnen ska bekostas av Sjöfartsverket och ingår inte i Hamnens projektkalkyl.

Finansiering

För att bedöma den ekonomiska bärkraften i projektet har Hamnen utifrån fyra olika utvecklingsscenarier gjort investeringsanalyser enligt nuvärdesmetoden. De olika scenarierna bygger på antaganden av trafikutvecklingen baserade på hittillsvarande trafikutveckling samt utveckling på grund av förändringar som förväntas ske bland annat genom införandet av det s.k. svaveldirektivet samt Kapacitetsutrednings bedömningar som pekar mot kraftigt ökad godstrafik över Östersjön. Kort innebär de fyra scenarierna:

- Försiktig utveckling av nuvarande trafik.
- Tillväxt baserad på kapacitetsutredningens prognoser
- Att svaveldirektivet ger ökad efterfrågan på korta sjöturer
- ”Optimistisk” utveckling där effekter av svaveldirektivet och utveckling enligt kapacitetsutredningen är invägda

I nuvärdesberäkningen har antagits att hamnanläggningar har lång livslängd. Utgående från ingående anläggningsdelar i utbyggnadsprojektet har i kalkylen antagits en genomsnittlig avskrivningstid på 50 år. Driftkostnaderna i kalkylen baseras på nuvarande verksamhet. Underhållet ökar över tid. I övrigt har samma förutsättningar som normalt används i Stockholms stads nuvärdesmodell använts. Kalkylen baseras på att de nya anläggningsdelarna tas i drift under 2016. Med dessa förutsättningar ger analysen ett positivt nettonuvärde för samtliga scenarier, från ca 435 Mkr för det försiktigaste (a) till ca 1.025 Mkr för det mest optimistiska (d). Analysen visar således att projektet har god bärkraft även vid en måttlig utveckling av nuvarande verksamhet. Den finansiella risken för projektet bedöms därmed som låg.

Finansieringen av investeringen sker, utöver ianspråktagande av bolagets egna kapital och löpande intäkter, genom upplåning via Stockholms stads finanssenhet på villkor som gäller för bolagen i staden (Stockholm).

Kapitaltillskott till Kapellskärs Hamn AB.

Kapellskärs Hamn AB ägs till 91 % av Stockholms Hamn AB och till 9 % av Norrtälje kommun. Bolaget har idag ett eget kapital på 131 Mkr. För att kunna genomföra den planerade investering kommer bolaget sannolikt att behöva kapitaltillskott från ägarna.

Ett avtal har träffats mellan Stockholms Hamn AB, Kapellskärs Hamn AB och Norrtälje Kommun om kapitalförsörjning till Kapellskärs Hamn AB. Avtalet godkändes av kommunfullmäktige i Norrtälje Kommun 2012-12-17. Avtalet innebär att för det fall kostnaderna för ombyggnationen innebär att soliditeten i Kapellskärs Hamn AB sjunker under 25 procent ska ägarna skjuta till kapital till bolaget, så att soliditeten behålls på minst 25 procent. Kapitaltillskottet ska ske i förhållande till respektive ägarandel.

Kopia av avtalet med protokollsutdrag från Norrtälje Kommun bifogas.

Förslag

Styrelsen för Stockholms Hamn AB föreslås besluta

- att under förutsättning av att styrelsen för Kapellskärs Hamn AB fattar likalydande beslut om att godkänna lämnad redovisning samt ger i uppdrag åt VD för Kapellskärs Hamn AB att genomföra projektet inom den angivna projektramen
- för egen del godkänna lämnad redovisning
 - för egen del godkänna att Kapellskärs Hamn AB ger VD i uppdrag att genomföra projektet inom den angivna projektramen

- Koncernstyrelsen och Kommunfullmäktige i Stockholm föreslås godkänna att Stockholms Hamn AB ger Kapellskärs Hamn AB i uppdrag att genomföra projektet inom den angivna projektramen.

Styrelsen för Kapellskärs Hamn AB föreslås besluta

att för egen del godkänna lämnad redovisning

att under förutsättning av att styrelsen för Stockholms Hamn AB fattar likalydande beslut om att godkänna lämnad redovisning samt att Kommunfullmäktige i Stockholm godkänner att Stockholms Hamn AB ger Kapellskärs Hamn AB i uppdrag att genomföra projektet inom den angivna projektramen.

- uppdra åt VD i Kapellskärs Hamn AB att genomföra projektet inom den angivna projektramen.

Bilagor:

- Bilaga 1; Utdrag ur protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 26 november 2012. § 17.
- Bilaga 2; Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med styrelsen för Stockholms Stadshus AB tisdagen den 16 oktober 2012. § 10
- Bilaga 3; Utdrag ur protokoll nr 7 fört vid sammanträde med styrelsen för Stockholms Hamn AB den 4 september 2012. § 13
- Bilaga 4; Utdrag ur protokoll nr 3 fört vid sammanträde med styrelsen för Kapellskärs Hamn AB den 4 september 2012. § 9
- Bilaga 5; Avtal mellan kapellskärs Hamn AB, Stockholms Hamn AB och Norrtälje kommun om kapitaltillskott för ombyggnad av Kapellskärs hamn, samt protokollsutdrag från kommunfullmäktiges i Norrtälje sammanträde den 17 december 2012. KF § 227.
- Bilaga 6; Nuvärdesberäkningar

Stockholm den 2 april 2013

Johan Castwall

Kjell Karlsson

Per Ling-Vannerus